

SPÅR AV ROMANSKA MÅLNINGAR I MARUMS KYRKA, VÄSTERGÖTLAND

Den lilla kyrkan i Marum, c:a en halvmil SV om Skara, undergick för några år sedan en genomgripande restaurering under länsarkitekten Allan Berglunds ledning. Marums kyrka utgöres av en 1100-talskyrka av huggen sandsten, som under nyare tid tillbyggs åt öster och i väster försetts med en klockstapelliknande tornbyggnad av trä, varvid den ursprungliga väst-

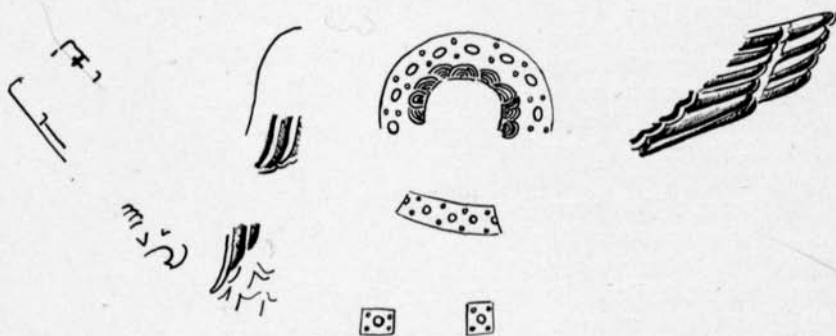

Fig. 4.

Fragment av romansk väggmålning i Marums kyrka. Skiss av förf.

Abb. 4. Fragmente romanischer Wandmalereien in der Kirche von Marum, Västergötland.

ingången igenmurats.¹ Restaureringsarbetet har bl. a. medfört att utsträckningen av det ursprungliga, smalare korpartiet kunnat iakttagas samt att den nyss nämnda västingången återupptagits. Under restaureringsarbetet anträffades också rester av inte mindre än tre olika målningsdekorationer i kyrkans äldre, västliga del. Den yngsta dekorationen utgöres av en kraftigt målad draperifris på c:a 1,5 meters höjd längs hela den dåvarande kyrkan. Av något äldre datum synas de målningar ha varit, som otydligt skymta på norra och södra långhusväggarna, och som huvudsakligen torde ha bestått av bladrankor. Den sistnämnda dekorationen är av 1600-talskaraktär medan draperifrisens upplösta rocailleornament antyda en sen del av 1700-talet.

Av ojämförligt mycket större intresse äro emellertid de målningsfragment, som skymta på den understa putsytan, som är hårdare och glattare än de överliggande och nästan gräddvit till färgen. Tyvärr förekomma säkra spår av denna dekoration endast på södra väggen, på en yta av en knapp kvadratmeter omedelbart ovanför draperifrisen. Man kan här (se fig.) urskilja delar av en ängel, som står med den ena vingen uppåt- och den andra nedåtriktad. Ängeln har en cirkelrund gloria och synes ha haft en livklädnad med bärd vid halsen. Ansiktet är utplånat, men håret är tecknat i mjuka vågor (gulockra). Vingarna äro tecknade med svart färg. Glorian,

¹Se t. ex. E. Fischer, Västergötlands romanska stenkonst, fig. 34, sid. 47.

halsbården och två dekorativa broderier på livklädnadens bröstparti ha säkerligen varit belagda med bladguld och livade genom ännu synliga ned-sänkta rundlar och ovaler, avsedda att återge ädelstenar och troligen också en gång laserade i olika färger. T. v. om ängeln skymtar en hand, som håller en nyckel, båda i svart färg. Handen med nyckeln antyder aposteln Petrus. Färgerna äro mycket jämnt och säkert pålagda och teckningen gjord med en nästan kalligrafisk elegans.

Det är otvivelaktigt att vi här ha att göra med rester av en ovanligt högklassig romansk målningssvit. Hur den en gång sett ut är svårt att säga, dels därför att så föga är bevarat av den, dels emedan vi icke ha något jämförelsematerial från landskapet. Förmodligen ha långväggarna varit försedda med en fris av stående figurer, bland vilka på södra sidan förekommit aposteln Petrus och en ängel. Ängelns ställning med sin vänstra vinge lyftad tyder på att närmast till höger varit en centralbild, möjligen Kristus i en mandorla, på båda sidor omgiven av änglar.

Den stränga, eleganta stilen, ställningen på ängelns vingar och den prydliga modelleringen av glorian m. m. låter oss förmoda att målningen tillkommit redan under slutet av 1100-talet eller omkr. 1200. De närmaste motsvarigheterna äro att söka i danska och skånska kyrkor, men Marum-målningarnas fragmentariska karaktär tillåter icke några närmare jämförelser.²

Rune Norberg

² Av besläktad karaktär synas t. ex. målningarna i Hagestad, Slaglille och Taars i Danmark vara, ehuru Marum-målningarna ha en ännu starkare bysantinsk prägel. Jmfr J. Magnus-Petersen, *Kalkmalerier i danske kirker*, pl. IV, VI, XI.